

TARBIYASI OG'IR O'QUVCHILARDA SOG'LOM TURMUSH TARZI KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHGA OID PSIXOLOGIK YONDOSHUVLAR

G'affurova Sayyora

Osiyo Xalqaro Universiteti

Pedagogika Psixologiya yo'nalishi magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10467694>

Annotatsiya. Ushbu maqolada tarbiyasi og'ir bo'lgan o'quvchilarda atrof-muhitning ta'siri asosida yuzaga keladigan sababli yondoshuvlar va ularga sog'lom turmush tarzini shakllantirishga oid bo'lgan psixologik va psixokorreksion mexanizmlarning tahliliy natijalariga oid qarashlar yoritilgan.

Kalit so'zlar: "norasmiy jamoa", psixokorreksiya, psixodiagnostika, psixoterapevtik, ziddiyatli vaziyatlar, ekstremal holatlar.

PSYCHOLOGICAL APPROACHES TO THE FORMATION OF HEALTHY LIFESTYLE SKILLS IN STUDENTS WITH DIFFICULT UPBRINGING

Abstract. This article highlights the views on causal approaches that arise in students with difficult upbringing based on environmental influences, and on the analytical results of psychological and psychocorrectional mechanisms for the formation of a healthy lifestyle in them.

Keywords: "informal team", psychocorrection, psychodiagnostics, psychotherapy, conflict situations, extreme situations.

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ФОРМИРОВАНИЮ НАВЫКОВ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ У СТУДЕНТОВ С ТРУДНЫМ ВОСПИТАНИЕМ

Аннотация. В данной статье освещаются взгляды на причинные подходы, возникающие у учащихся с тяжелым воспитанием на основе воздействия окружающей среды, и на аналитические результаты психологических и психокоррекционных механизмов формирования у них здорового образа жизни.

Ключевые слова: "неформальный коллектив", психокоррекция, психодиagnostika, психотерапия, конфликтные ситуации, экстремальные ситуации.

Bolalarning oiladagi noqulay sharoitlari, maktab tomonidan nazorat qilinmasligi natijasida bola o'z harakatlari va mashg'ulotlarini mustaqil ravishda belgilaydi. Ushbu jarayonda u ko'pincha xatti-harakatlarning salbiy tomonlarini rivojlantiradi, keyinchalik ularni ozod qilish juda qiyin.

Bunday muammoli bolani sog'lom va uyushgan muhitga kiritish uchun bir qator maxsus choralardan foydalanish kerak.

Bunday choralarni qo'llashda ham, bolalar ko'pincha avvalgi turmush tarziga qaytishga intilishadi. Ular mustaqil, beparvo bo'lishni yaxshi ko'radilar, chunki bu allaqachon ehtiyojga aylangan. Bolalarning o'zlari axloqsiz xatti-harakatlar bilan ajralib turadigan "do'stlar" guruhini topadilar. Bu yerda o'qituvchining rolini guruh rahbari o'z zimmasiga olishi mumkin, shu bilan birga ota-ona hokimiyati almashtiriladi, ammo jismoniy jihatdan eng kuchli bolalarning obro'si.

Qiyin bolalarning deviant xatti-harakatlarining psixologik xususiyatlari va sabablari

Ko'pincha psixologlar qiyin bolalarning xatti-harakatlari va ularning noqonuniy xatti-harakatlarining sabablarini oilaviy muhitning xususiyatlarini, o'qituvchilarning ishini, "ko'cha" va norasmiy jamoalarning ta'sirini aniqlashda aniqlaydilar. Bu erda ushbu omillarni tahlil qilishni

inkor etmaslik juda muhim, chunki psixologik ishda psixodiagnostika va bolaning o'ziga, o'z xatti-harakatlariga va atrof-muhitga sub'ektiv munosabatini aniqlash muhim ahamiyatga ega bo'lishi kerak.

Bolalarni tarbiyalashning qiyin bo'lishiga olib keladigan oilada tarbiyaning asosiy jihatlaridan biri ota-onalar madaniyatining past darajasi bilan ifodalanadi. Qiyin bolalarning oilalarini ota-onalarning xatti-harakatlariga salbiy ta'siri nuqtai nazaridan tasniflashga urinish, disfunktsional oilalarning bir nechta guruhlarini ajratib ko'rsatishga imkon beradi.

Ziddiyatli munosabatlarga ega va mehnat va bo'sh vaqtni tashkil qilish sohasida ijtimoiy yo'nalishi past bo'lgan oilalar uchun ichki munosabatlarning odobliligi va ota-onalarning ishbilarmonlik faolligi juda yuqori. Shu bilan birga, kundalik oilaviy hayot ko'pincha doimiy bandlik yoki er-xotinning o'zaro befarqligi tufayli tartibga solinmaydi.

Oilaviy munosabatlar ota-onalarning oilani "bola uchun" saqlab qolish yoki obro'sini buzishdan qo'rqish zarurligiga ishonchi bilan qo'llab-quvvatlanishi mumkin. Bunday oiladagi bola sevgi, mehr va e'tiborning keskin etishmasligini boshdan kechiradi.

Oilaning keyingi turi turmush o'rtoqlarning past darajadagi ijtimoiy yo'nalishi bilan ajralib turadi, ammo bir-biri bilan ijobiy munosabatlar mavjud. Ona va ota o'z farzandlarining ijtimoiy hayot sohalariga, birinchi navbatda, bo'sh vaqtlarini qanday o'tkazishlariga e'tibor bermaydilar.

Ko'pincha bu erda bola o'sadi, uning axloqi va xulq-atvori merkantilizm, "biznes" (yoshga qarab emas) manfaatlar bilan to'lib toshgan.

Oddiy pedagogik xato yana bir ekstremal — ota-onalarning bolani tarbiyalashga avtoritar yondashuvi bilan ifodalanadi. Bunday holda, bolaning (o'spirinning) xatti-harakati ota-onaning irodasi va talablariga to'liq bog'liq bo'lishi mumkin. Shaxs avtonomiya, tashabbuskorlik va harakat erkinligini yo'qotishdan xafa bo'ladi. Qiyin bolalar bilan psixokorreksiya ishi

Psixologik adabiyotlarda qiyin bolalar va o'spirinlar bilan psixokorreksiya (psixoterapevtik) ishlashning umumiy tamoyillari va ba'zi o'ziga xos usullari tasvirlangan. Bunga germaniyalik tadqiqotchi Kluge tomonidan taklif qilingan psixokorreksiya va tarbiyaviy ishlar dasturi misol bo'la oladi. Bu qiyin bolalar sifatida tavsiflangan maktab o'quvchilari uchun mo'ljallangan.

Ko'rib chiqilayotgan metodologiyaning afzalligi etarlicha uzoq vaqt davomida ishlab chiqilgan va psixologik va pedagogik tuzatishni o'z ichiga olgan treningning asosiy tarkibiy qismlarini ajratishdan iborat. Ushbu dastur, birinchi navbatda, xulq-atvor xususiyatlariga ko'ra xavf ostida bo'lgan ommaviy maktabning eng "murakkab" o'quvchilari uchun mo'ljallangan.

Aniqlangan tarkibiy qismlar, bir tomondan, juda keng tarqalgan, boshqa tomondan, ular qattiq emas. Ular dasturning yoshi va shartlariga qarab o'zgartirilishi va aniqlanishi mumkin.

Psixologlarning qiyin bolalar bilan kasbiy ishi pedagogik ish o'rnini bosmasligi kerak va bo'lmasligi kerak. Bu nafaqat psixolog o'qituvchidan yaxshiroq o'qituvchi emasligi, balki qiyin bolalarga (o'spirinlarga) yondashishda ularning har biri o'z mablag'lari bilan harakat qilganligi sababli sodir bo'ladi.

Tuzatish jarayonida o'qituvchi quyidagilarni amalga oshiradi:
ijtimoiy qadriyatlar tizimini shakllantirish,
axloqiy ideallarni shakllantirish,
shaxsiy rivojlanishning mazmunli istiqbolli yo'nalishlarini aniqlash.

Psixokorreksiya paytida psixolog ma'lum psixologik mexanizmlarni shakllantiradi va ularning optimal ishlashini ta'minlaydi. Agar siz ushbu yo'nalishlarni aralashtirsangiz, ular "qiyin" bolalarni tarbiyalash uchun samarasiz bo'ladi. Bu mutaxassisda kasbiy etishmovchilik hissi paydo bo'lishi uchun sharoit yaratadi va psixolog va o'qituvchi o'rtasida ziddiyatga olib keladi.

REFERENCES

1. G'oziev E.G. Umumiy psixologiya. Toshkent. 2002.1-2 kitob.
2. Югай А.Х., Мираширова Н.А. “Общая психология” – Ташкент 2014.
3. Дружинина В.. “Психология “. Учебник. “Питер”, 2003.
4. Болотова А.К., Макарова И.В. Прикладная психология: учебник для вузов. –М., Аспект Пресс, 2002. – 383с.